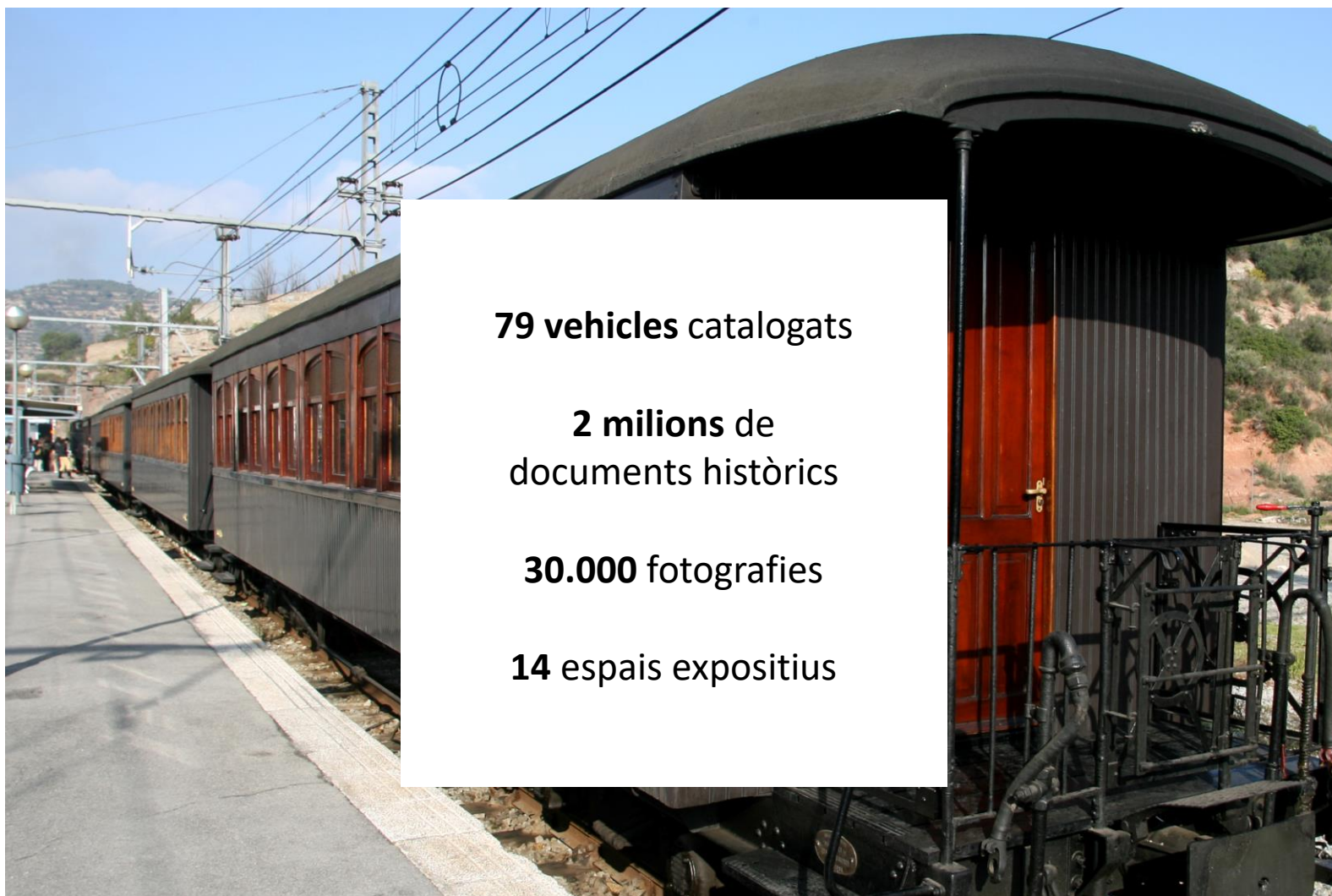

Estratègia del Patrimoni Històric d'FGC

79 vehicles catalogats

2 milions de
documents històrics

30.000 fotografies

14 espais expositius

Tren històric de la línia Llobregat-Anoia.

Índex

1. Antecedents
2. Objectius de l'Estratègia del Patrimoni d'FGC
3. El patrimoni històric d'FGC
4. Béns mobles
5. Béns immobles
6. Documentació
7. Espais expositius
8. Actuacions
9. Actuacions destacades

1.

Antecedents

Dins del marc legal, FGC té la responsabilitat social empresarial de preservar i gestionar el seu patrimoni cultural, incloent tots aquells béns mobles o immobles amb valor històric, arquitectònic, documental, bibliogràfic i tècnic.

Així doncs, FGC recull dins les seves línies estratègiques la necessitat de preservar i posar en valor el patrimoni històric.

L'Agenda 10/30 d'FGC inclou el patrimoni com a un dels 10 àmbits d'actuació, i estableix que la prioritat d'FGC en aquest àmbit és doble:

- Garantir la preservació dels actius patrimonials per a futures generacions
- Posar en valor aquest patrimoni des d'una perspectiva cultural i pedagògica, molt vinculada al territori, i potenciar la seva difusió en l'àmbit acadèmic, ferroviari i a la ciutadania en general.

2. Objectius

Els principals objectius que preveu abordar la nova Estratègia del Patrimoni d'FGC són:

- Identificació i ordenació del nombrós i divers patrimoni històric d'FGC
- Preservació adequada del patrimoni
- Posada en valor del patrimoni com a eina pedagògica i com a instrument potencialment generador d'activitat econòmica al seu entorn

“La Cotxera de Rubí”, situat davant de l’antiga estació de Rubí de la línia Barcelona-Vallès, on es preserven vuit vehicles històrics d’aquesta línia.

3.

El patrimoni històric d'FGC

El patrimoni històric d'FGC es compona de tres grans conjunts:

4.

Béns mobles

Material mòbil

- Al catàleg de material mòbil històric d'FGC s'hi inclouen 79 vehicles.
- Aquests estan preservats a cotxeres (Rubí, Ribes Vila, Clot del Moro), estacions (Pl. Espanya, Monistrol Vila), al COR de Rubí, al COM de Martorell, a la nau de Manresa Alta i a l'exposició de La Pobla de Lillet
- Actualment no estan declarats bé cultural d'interès nacional (BCIN) però es preveu iniciar els tràmits properament per alguns dels trens
- Actualment, els trens històrics que ofereixen, o poden oferir, servei comercial són:
 - Unitat tipus 400 a la línia Barcelona-Vallès (recentment reparat i restaurat)
 - Funicular de Gelida (recentment reparat i restaurat)
 - Tren dels Llacs a la línia Lleida-La Pobla
 - El cotxe saló del Cremallera de Núria
 - El tren de cotxes de fusta a la línia Llobregat-Anoia (en procés de revisió)

Maquinària, instal·lacions i objectes diversos

- Es tracta de centenars d'objectes diversos. Amb les tasques de preparació del Web del Patrimoni d'FGC s'ha fet un primer inventari parcial, amb vocació de ser en un futur un catàleg dels objectes mostrats a les diverses exposicions permanents d'FGC.

4.

Exemples de material mòbil

5.

Béns immobles

Es disposa d'infraestructures, edificis i instal·lacions històriques d'FGC inventariades per l'Agència Catalana de Patrimoni Cultural.

Exemples destacables:

Infraestructures

Túnel antic de St. Gervasi (B-V)

Túnel 4 o de Vallvidrera (B-V)

Pont de la Bauma (BCIL) (L-A)

Túnel 3 o de Porte (LPS)

Viaducte de Santa Linya (LPS)

Viaducte de Tosa (R-N)

Viaducte del centenari (M-M)

Pont del Llobregat (FTAL)

Edificis

Naus bessones Pl. Catalunya (B-V)

Estació Vallvidrera Superior (BCIL) (B-V)

Estacions de Les Planes, Vallldoreix (BCIL) i Bellaterra (B-V)

Subcentrals de Sarrià i de Sant Cugat (B-V)

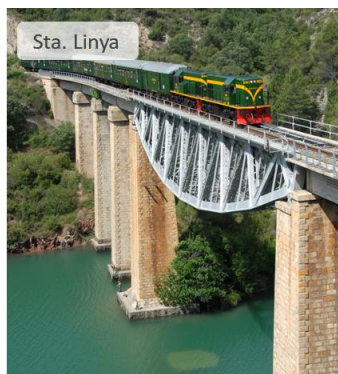
Estació antiga de Martorell Enllaç (L-A)

Estació de Balaguer (LPS)

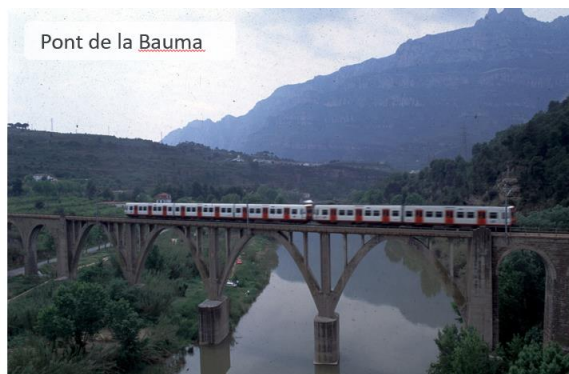
Estacions de Ribes Vila (BCIL), Queralbs (BCIL) i Núria (R-N)

5.

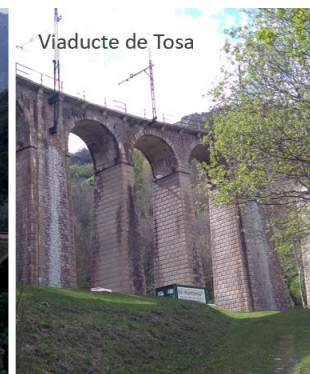
Exemples d'edificis i viaductes

Sta. Linya

Pont de la Bauma

Viaducte de Tosa

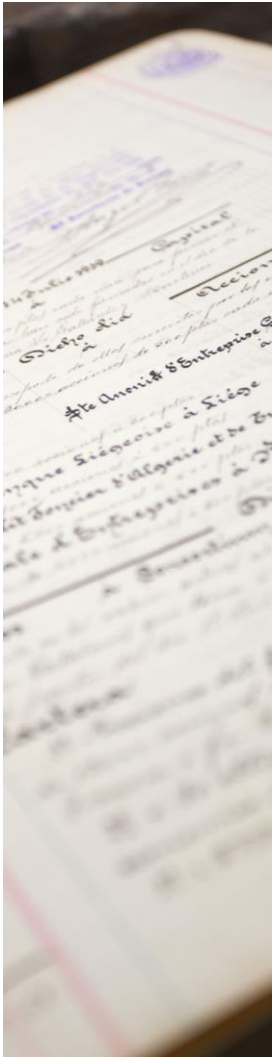
Vallvidrera superior

Estació antiga de Monistrol Vila

Les Planes

6. Documentació

Documentació històrica

- FGC conserva més de 2.000 caixes d'arxiu amb documentació inventariada: prop de 2 milions de documents històrics. Està en curs el procés de digitalització i de localització definitiva per a la seva preservació.

Fotografies

- Es disposa d'uns 30.000 originals de fotografies al Fons FGC de l'Arxiu Nacional de Catalunya a Sant Cugat (totes digitalitzades) i algunes addicionals al Centre de Documentació i Exposició Albert Vilalta

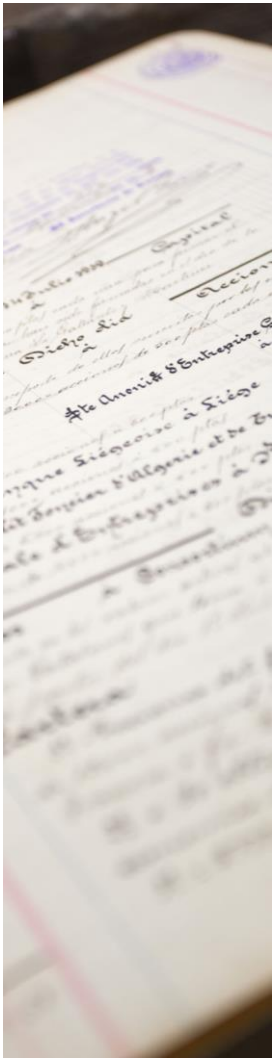
Pel·lícules i vídeos

- Alguns originals es conserven en el Centre de Documentació i Exposició Albert Vilalta a Barcelona

Biblioteca

- Es disposa de més de 600 títols catalogats al Centre de Documentació i Exposició Albert Vilalta a Barcelona

6. Exemples de documents i plànols

FERROCARRIL DE SARRIÀ A BARCELONA

AVISO

Se participa al público que a partir del día 1.º de actual esta Compañía está abierta en sus líneas, a todo de ferrocarril, los siguientes tarifas:

Tarifa especial a precios reducidos entre Sarrià y Paradesa, Montaner y vicinaria.

1.ª clase—Barcelona al kilómetro. Montaner o vicinaria. - 0.12 pta.

2.ª clase—Barcelona al kilómetro. Montaner o vicinaria. - 0.08

Cerato de 50 pesetas de 1.ª clase de las Estaciones de la línea a Vallvidrera y vicinaria.

Barcelona a Vallvidrera o vicinaria.	precios
Barcelona	10
Previencia	10
Gracia	10
N. Gervasio	10
Montaner	10
Barceloneta	10

Cerato de 10 pesetas de 1.ª clase de las Estaciones de la línea a Vallvidrera y vicinaria, repartidos por ceratos, desde el cerato de 10 pesetas de las Estaciones de la línea.

Barcelona a Vallvidrera o vicinaria.	precios
Barcelona	10
Previencia	10
Gracia	10
N. Gervasio	10
Montaner	10
Barceloneta	10

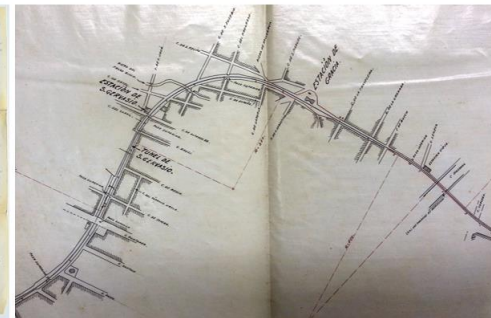
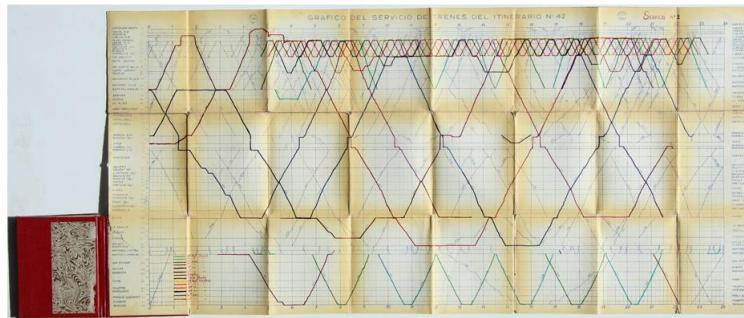
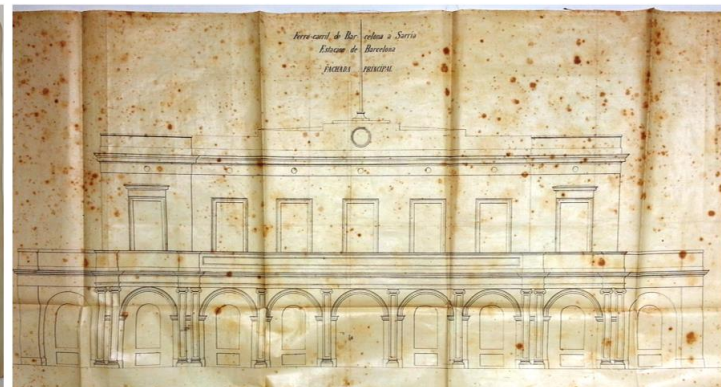
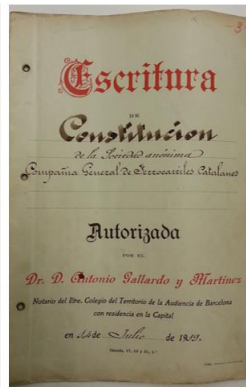
NOTA. Este Cerato se reparte ÚNICAMENTE en la Estación de las Estaciones de la línea.

Jefes de Estación a precios reducidos 100 y 200 pesetas entre el ferrocarril, ferrocarril y ferrocarril de Vallvidrera a 2.ª clase, reducidos solamente para los días festivos.

Barcelona a Vallvidrera o vicinaria.	precios
Barcelona	10
Previencia	10
Gracia	10
N. Gervasio	10
Montaner	10
Barceloneta	10

NOTA. Los precios de 100 y 200 pesetas de 1.ª clase de las Estaciones de la línea, solamente se reparten a precios reducidos, solamente para los días festivos, entre los días festivos.

Barcelona 7 de Septiembre de 1910. — La Dirección.

7.

Espais expositius

Espais expositius actuals d'FGC:

1. El Centre de Documentació i Exposició Albert Vilalta
2. L'espai "Cotxera de Rubí"
3. L'espai de la "Nau del tren històric del Vallès"
4. El Centre d'Interpretació del Ferrocarril
5. L'exposició "Gelida i el seu funicular"
6. L'exposició dels senyals mecànics antics de Balaguer
7. L'exposició de l'"Hangar de la Pobla de Segur"
8. L'"Exposició del Cremallera de Montserrat"
9. L'exposició "Geoparc de la Catalunya Central"
10. L'exposició "Material Mòbil del Cremallera"

11. Exposicions Vall de Núria

"Els Pastors i les seves Tradicions"

"Els Edificis de Vall de Núria"

"El Camí de Queralbs a Núria. Una Ruta Insòlita i Màgica"

El Centre d'Interpretació de Vall de Núria

12. L'exposició "Ferrocarrils secundaris, industrials i turístics a la vall del Llobregat"

13. L'exposició d'astronomia i sala Starlight al Parc Astronòmic del Montsec

Nous recintes previstos:

1. L'exposició "Espai de la Via Mètrica" a Martorell Central

8.

Actuacions

L'Estratègia proposa actuacions en els següents àmbits:

- 1 Identificació del patrimoni
- 2 Preservació del parc de vehicles històrics
- 3 Trens històrics en funcionament
- 4 Espais expositius amb patrimoni
- 5 Web del Patrimoni d'FGC
- 6 Preservació del patrimoni documental
- 7 Estructuració de la gestió d'FGC Patrimoni
- 8 Col·laboració amb organismes i entitats del patrimoni

Objectes històrics exposats al Centre de Documentació i Exposició Albert Vilalta de Barcelona.

8.

Actuacions

1

Identificació del patrimoni

- Confecció dels inventaris i catàlegs pendents i actualització dels disponibles
- Completar els inventaris culturals de les unitats geogràfiques actuals

2

Preservació del parc de vehicles històrics

- Creació de nous espais per a la preservació i exposició del material mòbil històric i millora dels espais actuals
- Redacció de protocols d'actuació sobre la conservació dels béns

3

Trens històrics en funcionament

- Mantenir i consolidar els serveis oberts al públic de circulació de trens històrics a les línies Barcelona-Vallès (unitat 400), Llobregat-Anoia (cotxes de fusta), Cremallera de Núria (cotxe saló), Línia Lleida – La Pobla (Tren dels Llacs) i funicular de Gelida

4

Espais expositius amb patrimoni

- Creació de nous espais expositius i posada en valor dels espais ja existents, valorant la possibilitat de millora de la visibilitat i la qualitat
- Redacció de protocols d'actuació sobre la conservació dels béns

8.

Actuacions

5

Web del Patrimoni d'FGC

- Disposar d'una estructura de gestió, manteniment, actualització i millora
- Incorporació dels arxius digitalitzats amb motiu d'exposicions commemoratives o altres
- Evolució del Web cap a un Museu Virtual d'FGC

6

Preservació del patrimoni documental

- Digitalització de l'arxiu històric i preservació en un recinte adequat
- Organització del fons audiovisual històric i actual
- Consolidació del Centre de Documentació i Exposició Albert Vilalta com un centre de documentació de referència

7

Estructuració de la gestió d'FGC Patrimoni

- Creació d'un grup de treball i d'una unitat de gestió autònoma del Patrimoni Històric d'FGC

8

Col·laboració amb organismes i entitats del patrimoni

- Mantenir la col·laboració amb el Grup de Treball del Patrimoni Històric Ferroviari de Catalunya, així com amb organismes públics i entitats privades de l'àmbit
- Integració al Sistema Territorial del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya

9.

Actuacions destacades

Programa de millora dels espais 2021-2022

Durant 2021 es preveu realitzar treballs de diagnosi i replantejament dels espais expositius per tal de millorar la seva visibilitat i qualitat, i per a millorar també la seva posada en valor:

- Es valorarà la seva incorporació als circuits de programes pedagògics per a escolars i del turisme cultural, en el cas en que encara no ho estiguin
- Es proposa mantenir i consolidar els diferents espais expositius de tot el territori
- Per a cadascun dels espais s'haurà de preveure la redacció i actualització periòdica dels corresponents protocols d'actuació sobre la conservació dels béns que incloguin.

Grua històrica restaurada i exposada a l'estació de La Pobla de Segur de la línia Lleida-La Pobla.

9.

Actuacions destacades

Nou Espai de la Via Mètrica (Martorell Central)

Construcció d'una nova nau per a la preservació i exposició del material històric de la línia Llobregat-Anoia. Aquesta comptarà amb:

- Espai principal amb 3 vies de 100m i espais addicionals per a exposicions
- Espais i vies exteriors per a càrrega/descàrrega de vehicles i connexió amb l'estació
- Compatible amb la connexió directa amb les vies de la línia Llobregat-Anoia

Es preveu la seva posada en servei el març de 2022.

Disseny de l'interior de la futura nau de material històric.

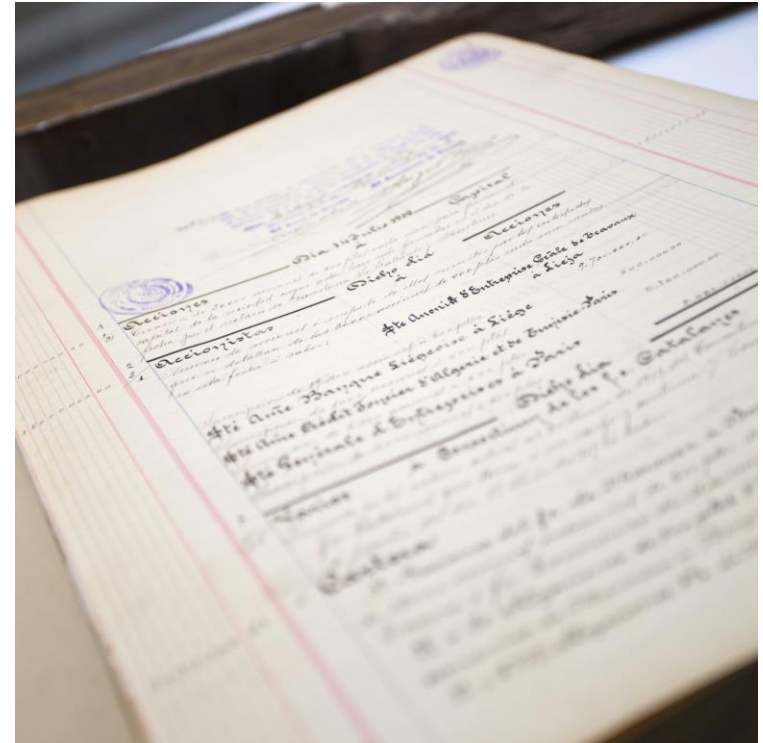
9.

Actuacions destacades

Digitalització de la documentació de l'arxiu

Actualment ja s'està treballant en la digitalització dels documents:

- Es requereix la digitalització de prop de 1.900.000 documents
- Tasca en curs per part d'una empresa especialitzada
- Es preveu la seva finalització a desembre de 2021
- L'arxiu digital es transferirà a l'Arxiu Nacional de Catalunya per a que sigui accessible al públic i FGC conservarà una còpia per a fer-ne difusió

Llibre d'actes de la "Compañía General de Ferrocarriles Catalanes, S.A.".

9.

Actuacions destacades

Col·laboracions

FGC manté col·laboracions amb el sector associatiu, incloent varis organismes públics i entitats sense ànim de lucre privades que desenvolupen tasques relacionades amb la identificació, preservació i valorització del patrimoni històric ferroviari:

Grup de Treball del Patrimoni Històric Ferroviari de Catalunya

Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya

Museu del Ferrocarril de Catalunya-FFE

Fundació TMB

Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya

Fund. Preservació Patrimoni Ferr. i Indust. de Móra la Nova

Federació Catalana d'Amics del Ferrocarril

Associació d'Amics del Ferrocarril de Barcelona

Organismes públics

El Museu del Ferrocarril de Vilanova

Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya

Institut Català de Recerca en el Patrimoni Cultural (Girona)

Entitats privades

Fundació per a la Preservació del Patrimoni Ferroviari i Industrial de Móra la Nova

Associació d'Amics del Ferrocarril de Barcelona

Federació Catalana d'Amics del Ferrocarril

L'estratègia de patrimoni
posarà en valor els actius
patrimonials d'FGC,
garantirà la seva
preservació, l'acostarà a la
ciutadania i potenciarà
l'aspecte turístic, cultural i
pedagògic vinculat al
territori

"La Nau del tren històric del Vallès", al Centre Operatiu de Rubí, on es preserva l'Automotor Brill 18 de l'any 1916, una unitat de la sèrie 400 construïda als anys 40 i una unitat de la sèrie 111 construïda a l'inici dels anys 80.